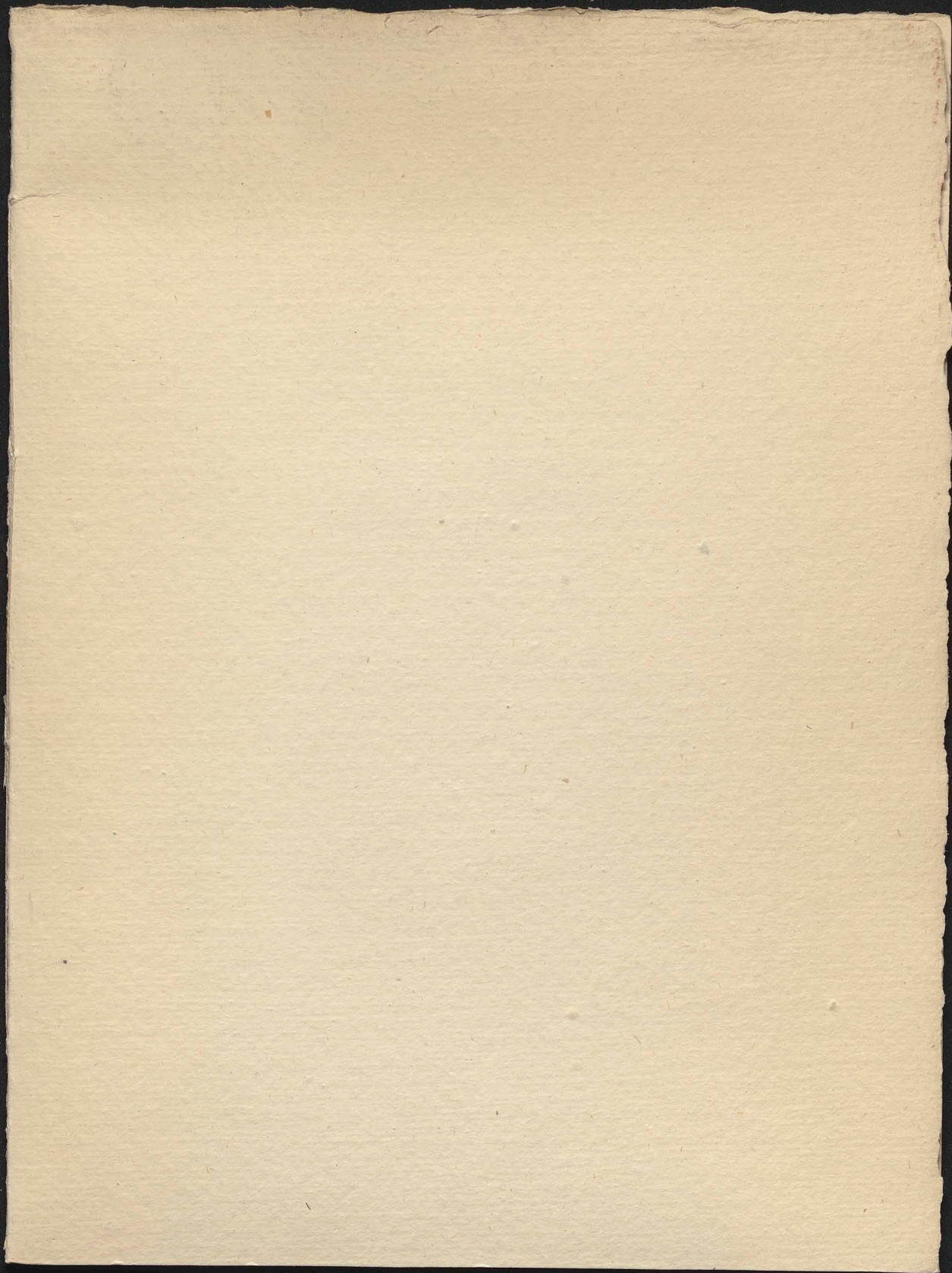

Cim

4263

VI. b. 353.
4263

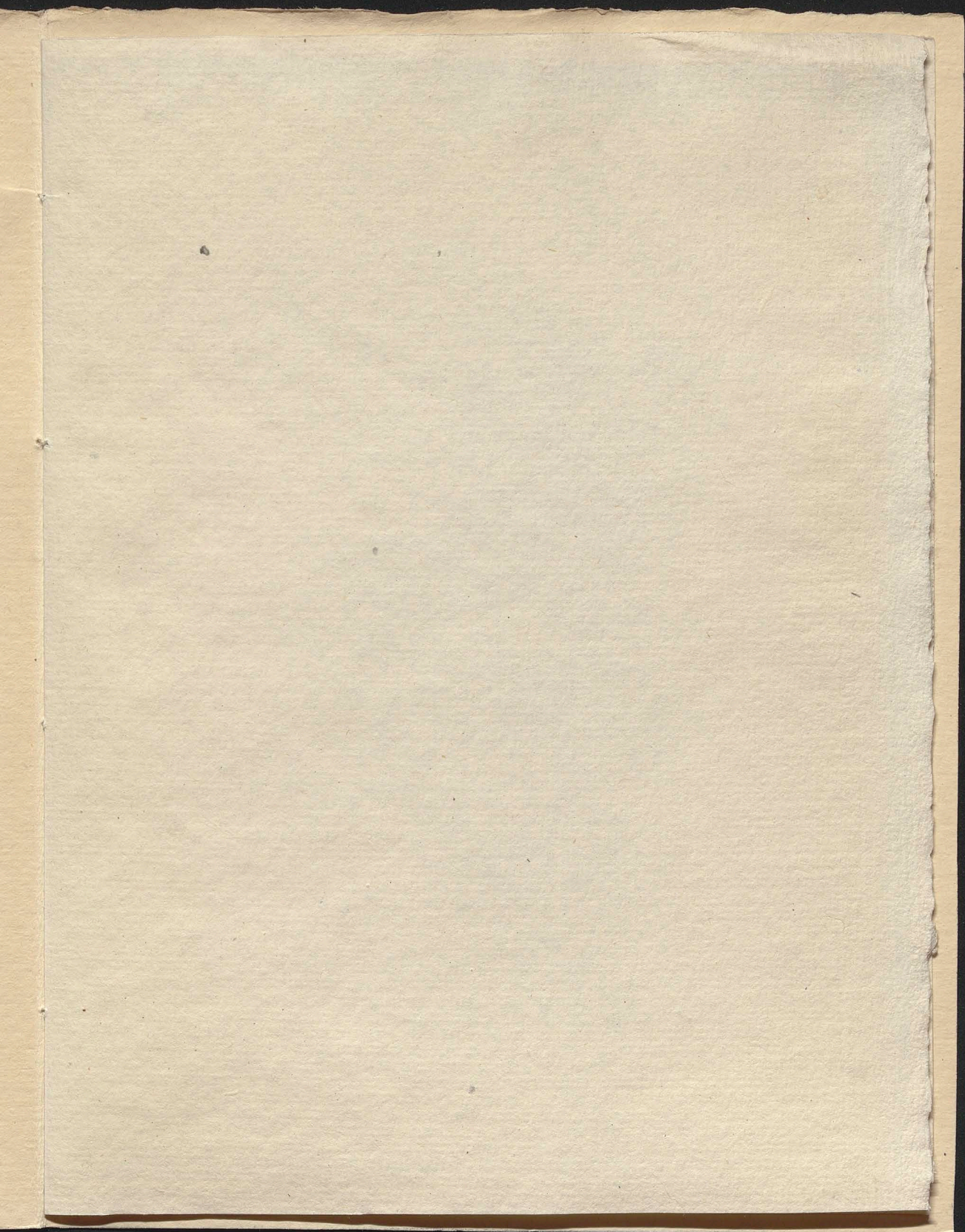

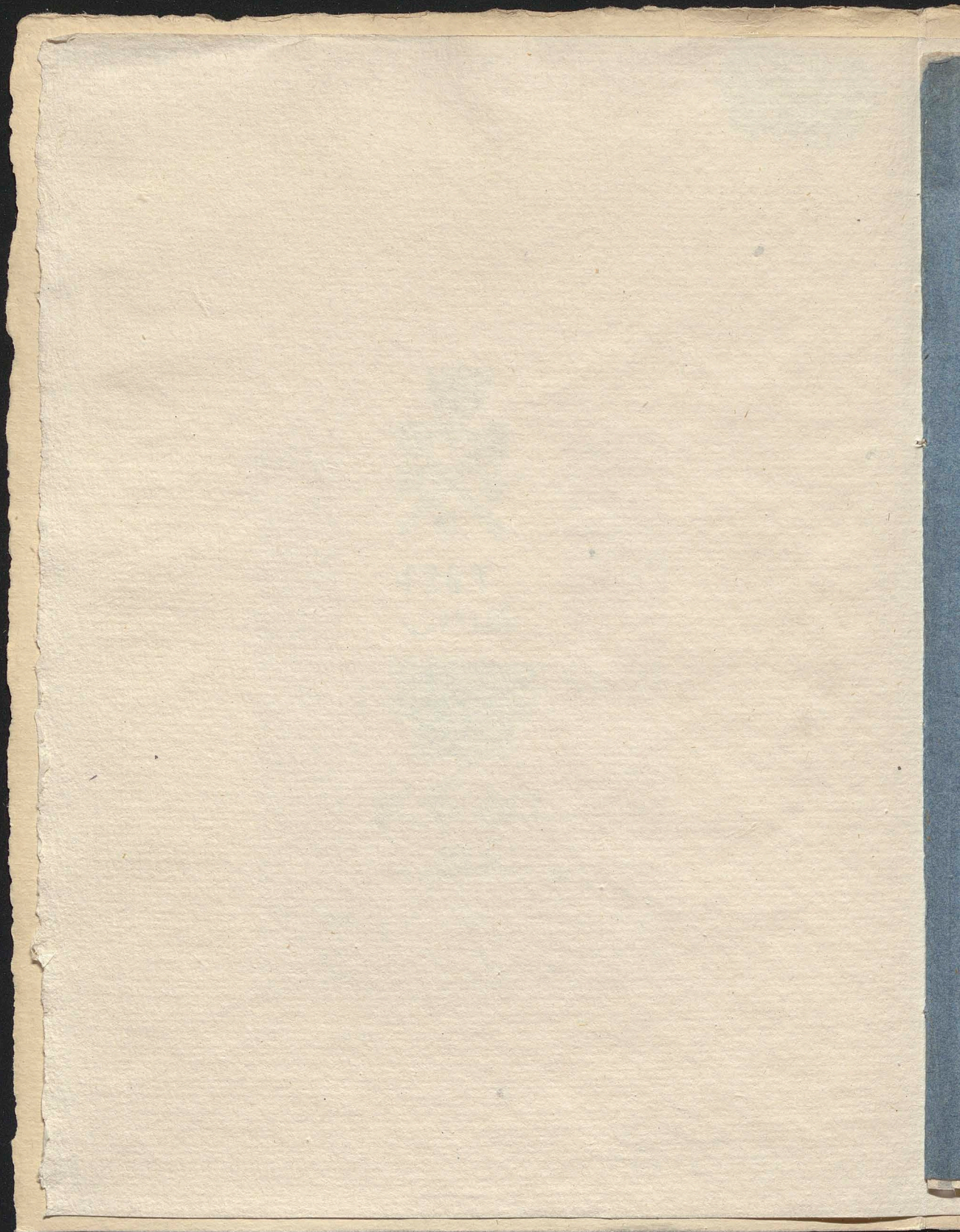
V
B C
4263
CIMELIA

VI b. 353.
4263

H. III. 52 k

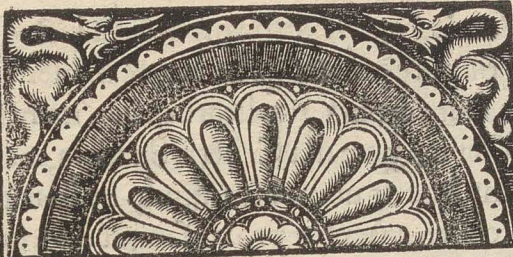

Theologia polemica.

Teol. 4884.

*Pisinas Petras. In oratione Joannis Hessii
Wratislaviae edita Petrus Pisinius
Cracoviae 1524.*

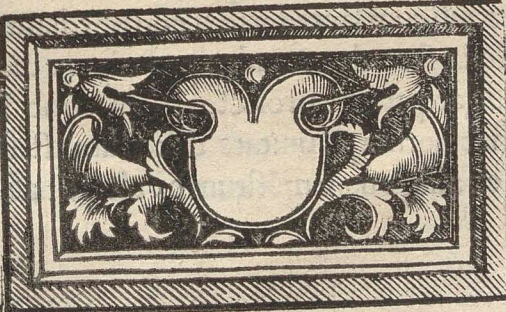
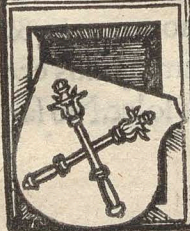
Cine. Jan. 4263

IN AXIOMATA IOANNIS
HESSI Wratisslauriæ ædita /

Petrus Risinius.

Quis furor tanti rabiesq; morbi,
Quæ lues oras agitat propinquas,
Quis soporato, quatit iste, Christo,
Turbo carinam.
Niteris frustra Sathanae propago
Turbidis uentis aeri procellas,
Fluctuat Petri ratis ista, sed non
Mergitur unq̄.

Conditionem horū temporū mi lector, quis satis de/
plorare possit: q̄s turbas & insolencias, q̄bus nūc
plena sunt omnia, explicare queat: ita nescio quis ma/
lus Genius, quæ illa Ceбетis Suadela, tot homies erro/
re impleuerit, ut monstri simile sit, bonam Germaniæ
partem eo amentia prolapsam, ut quorundam aposta/
tarum sediciosa & insanissima dogmata, quibus illi ina/
ne uulgas, prætextu puritatis euangelicæ, & libertatis
Christianæ, tanq̄ poculo aliquo Circeo dementât, ac in
ipsas feras transformant, potiora ducant diuinis ac hu/
manis institutis, sanctissimis maiorum moribus, usuiq̄
receptissimo, ac tot clarissimorum doctorum scriptis
& traditiōibus, quibus illi longo ordine ecclesiam dei,
ductu spiritus sancti, ut ueri huius carinæ Naucleri, or/
dinauerunt & stabiliuerunt. O mores o tempora, hosce
ne euangelij, quod totum pacem, concordiam, obedi/
entiam, mansuetudinem, patientiam, & humilitatem
spirat, & inculcat, conuenit esse uindices & assertores:
qui toti non nisi ex cōtemptu, ex seditione, ex libidine,
ex maledictis & furijis constant: uel an eo iam inclinet
res Germanica, ut quæadmodū ex Saxo papa summū
imperiale decus acceperit, ex Saxo apostata summum
dedecus hæreseos subeat: Dñi a nobilissima prouincia
talem auertite pestem, sed omissa declamatione ad rem
uenio. Scribit beatus Cyprianus non aliunde oriri hæ/
reses, nisi cum sacerdoti dei non obediatur, neq̄ unus in
ecclesia sacerdos & iudex pro tēpore uice Christi cre/
datur, atq̄ ita est profecto. Nam cū ab hoc uicario, &
ab hac norma, & unitate discessum est semel, unus er/
ror ex alio, unum mōstrum ex altero nasci solet. Nō fa

ris erant illi Lutēri, illi Huttent, aliq; huius farinae cō-
plures ecclesiæ turbatores, nisi & Wratyslauia parochus
quidā Hessus, alter ut sibi uideatur Paulus Apo-
stolus, emergeret, qui ciuitatem illam uesania sua reple-
ret: uisum est homini quod iam exuta omni obediē-
tia, omniq; fronte religionis, & professionis suæ depo-
sita, repente talis euasisset, ut de Euangelio, de ecclesia,
deq; ritibus Christianorum possit, ut uelit proūtiare,
omniaq; pro libidine sua statuere ac mutare. Hac psua-
sione & uulgi mobilissimi calculo sibi placēs, pmulga-
uit ad disputandum nugas quasdam plusq; pueriles, q̄s
ut etiā græculus uideretur, Axiomata ineptissime uo-
cauit, presertim ad disputādum & ueritatem, ut præci-
nit, inquirendam propositas, ex quibus ut cognoscas
mi lector, q̄lis sit hic nouus Wratyslauien ecclesiastes,
uolui tibi paucis declarare, & his ipsis axiomatis sum-
matim quantum responsionis merentur, si modo quicq;
meretur, respondere. Sic igitur magnifice ordit Hessus

DE VERBO DEI.

Vt uerbo dei omnia creata sunt, per ipsumq; portant
idest reguntur continentur, contēperantur, cōsistunt, &
fouētur, ita uerbo dei oīa obedire, adhærere, subijci, &
in se efficacitā operantē pati iure debent. Quia unice &
solum per uerbum dei conscientia hominum pauidæ
nutriūtur, pascuntur, consolantur, animantur, erigunt,
uiuificantur, unice etiā, & solum dei uerbum prædica-
ri ebuccinariq; ac per illud omnis homo admoneri, &
doceri debet,

Quia uerbum dei mundum est, & examinatum, ac pur-
gatum nimis, nullis hominū decretis, aut traditionibus

aut elementorum mundi seu statutis, debet impurari.
Quia lucerna pedum, lumenq; semitarum, & gressuū
est directio, ideo cum illius lucerna accensa sit, subter
modium poni non debet, neq; a quoq; illius lumen ob-
fuscari aut extinguī, sed ut super cādelabrum ponatur,
luceatq; omnibus, qui in domo sunt cooperari & adiu-
uare omnes teneantur.

Quia cursor & nuntius est uoluntatis, & gratiæ dei ac
salutis impiorum uelociter currēs. Ideo illius cursus a
nemine debet aut turbari aut impediri, sed totis uirib⁹
illi, adesse, illius cursum promouere, & ne uacuū reue-
tatur ad dominū, sed ut prosperetur in his ad quæ mis-
sum est studere & conari debent omnes.

Istud imprimis excellētes potestates & principes, qui
dei ministri sunt subditis in bonū, præstare tenentur. i.
cursorē dñi sui uerbū inq; dei in cursu adiuuare, nō autē
a cursu retrahere, seu moras illi neētere, si diuersum fa-
ciūt, deo & dño suo resistunt, infideles serui sunt, & dam-
nationem sibi asciscunt.

Etiā cū ad omnes nuntius ille mittatur, atq; ad omnes
communiter illius nuntiū pertineat, Omnes de uerbo
& nuntio salutis loqui, audire, disserere, commentari
& absq; ullo cuiuspiam impedimento publice & priua-
tim tractare libere possunt.

Insuper cū pabulū sit, ac nutrimentū cōmune, q̄ omnes
indigēt omniū esurientiū, & siciētū stomachi, idest cō-
scientiæ & corda, illo sunt replendī, ab oibus est mādu-
candū, ruminandū, conterendū, atq; absq; cuiusuis pro-
hibitione in corda & conscientias trañtiendum, & ut
innascatur ac coalescat ingerendū. Hæc Hessus.

Quid tūc postea? quid cum his stomachis, & cursuris,
alijsq; tropis tuis ineptissimis tibi uis Hesse? Nam de
uerbo dei quin regnet, quin uincat, quin purum & sin-
cerum sit, ne Turcæ quidem, nedum Christiani negāt,
Negamus autem nos uerbum dei uel intelligi posse
absq; spiritu sancto, a quo tot mysteria manāt, uel debe-
re passim a quibuslibet expēdi, cū Christus parabolas
suas seorsum discipulis exposuerit, & non omnibus no-
ta esse mysteria regni cœlestis uoluerit, Negamus item
uerbum dei lenocinari debere insolentiæ ac libidini ali-
cuius, & libertate christiana, ut apostolus ait, occasione
dari carni, ut eius p̄textu liceret nulli subesse, non pre-
cari, nō ieiunare, non confiteri, contēnere cēsuras, nō sol-
uere decimas & census ecclesiasticos, aliaq; uulgi sua-
uissima delinimēta, quæ nusq; sūt in euāgelio, Sunt autē
manifestissime, obediendū p̄fectis legis diuinæ, etiā im-
p̄bis, p̄candū, & ieiunandū, exhibendos leprosos sacer-
dotibus, claudi cœlū a sacerdotibus alijs, etiā si ipsi nō
ingrediantur, soluenda quæ Cæsaris sunt Cæsari, quæ
dei deo, decimasq; nō omitēdas, Quādo quidē quicq; d
de paupertate dictū est a christo, dictū est ad animum
& spiritū, qualem habuit Rex Dauid cū se pauperem
& egenū diceret, & dictū in cōmune Christianis oibus
ac magis q̄dem alijs, quā apostolis, ut qbus posthac
sub pedes bona omniū proiciebant, & illi ea arbitrato
suo dispensabāt, Obicies hic, quæ uestra est cantilena,
luxum & ab usum sacerdotū, quasi hoc pacto tuta esset
cuiusq; possessio, etiam Cæsaris, si cū opibus abuteretur
quispiam, auferri illi census suus deberet, aut quasi iam
nemo sit q̄ bonis suis bene utatur, Sed libet uersare te

A in

Paululū. An uerbum dei ita per se purū & sufficiens,
ut hominū decretis nō deberet impurari, quasi decreta
ecclesiae illud impurarent, dic mihi, an impurare est
interpretari: uel an addere est, in uerbo dei, tāq̄ in base
& fundamēto ea construere, quæ pro re & tēpore ordo
ecclesiae requirit: an non inculcauit ipse Christus hæc
omnia, quæ continet euangeliū, & plura apostolis, quæ
tamen tunc capere nō potuerunt, & quæ illos minime
confirmarunt, ut post passionem apparuit, nisi spiritus
sanctus eos ipse cōfirmasset: suggessissetq; & docuisset
eos omnia, quæ dixerit illis Iesus: unde constaret magi-
strū esse perpetuū ecclesiae spiritū sanctum, per quem
uerbum dei debite capi, elucidari, expendiq; deberet,
Nam cum iubeat Christus, euellere oculū, manusq; &
pedes scandalisātes amputare, quo breui tēpore & Ar-
gum exoculatum, & centimanū mancum esse oportea-
ret, Cum p̄terea iuberet odio habēdum patrem, & ma-
trem, fratresq; & deniq; animā suam, contra præceptū
de honorandis parentibus & diligendo proximo, nedū
fratre. Cum itē iubeat ut nesciat sinistra, quæ faciat de-
xtera in dāda elemosina, & orandū secreto in cubiculo,
ornandūq; ieiunādo, & p̄cipiat ediuerso lucere debere
lucem suorū corā hominibus, ut uideantur opera illorū
bona. Cū deniq; iubeat præstari alterā maxillam per-
cucienti, quod nec ipse apud ~~An~~ nam seruauit, aliatq;
eiusmodi sexcenta, an hic nō interpretandū erit uerbū
dei: non addendū erit aliquid: si erit necessario, cui id
iuris facies: Lutero potius fanatico, aut stratiotico Hut-
teno, uel tibi coapostolo ipsorū, potius q̄ Hieronymo,
Augustino, Ambrosio, Gregorio, alijsq; ex tot milibus,

sanctissimis doctoribus? & si statutis humanis, ad uerbum dei, non est necessariū, cur apostoli toties conueniebant, & dispiciebant de negotijs interuenientibus? statuebantq; id quod pro re, & tpe oportunū uidebatur: ut de circumcissione, de usu suffocati, & alijs id genus? scilicet quod euangelium sit, ut inqt Cyprianus, solum fundamentū fidei, in quo reliqua ex usu ecclesiæ per proceres eius superstrui, ampliari, & ipsum uerbū dei dilucidari debeat, Qñdoquidem id ipsum uerbū & euangeliū neq; cognosci, neq; suam fidē habere posset, nisi auctoritas ecclesiæ id totum præstaret. Sed qd ego hæc cum Myda: uenio ad alia.

DE SACERDOTIO CHRISTI HESSVS

Christus a deo patre per sermonē iurisiurādi sacerdos scdm ordinē Melchisedech inæternū cōstitutus, una p peccatis oblata uictima, domui dei præfectus, ppetuo sedet ad dexteram dei, ac manet sacerdos inæternū cōsumatus, unicus & solus, perpetuūq; habet sacerdotiū.

Præterea saluos facere ad plenū potest, q per ipsum adeunt deū semp uiuens ad hoc ut inPELLet p illis.

In diebus uero carnis suæ, quādo tradidit, & obtulit seipsum pro nobis oblationem ac uictimā deo ī odorē bonæ fragātia, idem sacerdos & uictima fuit, pontifex magnus & agnus immaculatus, tollens peccata mūdi. Atq; unica hac oblatione sui ipsius, & sola hac immolatione proprii corporis semel peracta, æternam redemptionem inuenit.

Quum etiam eadem unica oblationē, peccatū profligauit, & perfectos effecit in perpetuū eos qui sanctificantur, neq; est ulla alia hostia p peccatis uniuersi generis hominum.

Sicut autem semel peccato mortuus est, & semel pro peccatis passus fuit, iustus pro iniustis, ut nos adduceret deo, ita semel duntaxat oblatus est, semel etiam omne sacrificium peractum est.

Neque postea unquam, aut oblatus, aut sacrificatus fuit, neque offerri, aut sacrificari seu hostia fieri, sicut nec mori nec pati unquam in aeternum poterit.

Idcirco missa & illius peractio sacrificium esse non potest, alioqui oportuisset Christum sapientius passum fuisse a condito mundo. Itemque occisum & maceratum, sed illius duntaxat semel peracti sacrificii ac Testamenti per sacerdotem & hostiam facti, commemoratio.

Id quod Christi ipsius & Pauli uerba indicant, consonatque Chrysostomus.

In ea autem commemoratione, non ullis Cerimonijs, aut uestium apparatus, aut alijs externis ritibus, sed fide uera opus est, In ea enim sola, Testamenti & sacrificii participes efficimur. Haec tenet Hesselius.

QVæ DE SACERDOTIO Christi tam argute, ut tibi uideatur, differis, eorsum omnia tendunt, ut doceas missam non esse sacrificium, totaque hanc sarraginem hoc bellissimo dilemmate concludis, alioquin Christum sapientius pati oporteret &c, ac interim ritum ecclesiae de uestibus & ceremonijs uellicas. Si non uerum est, Hesse, recolli in missa passionem domini, quod Christum semel uere passum, inconueniens foret mystice iterum atque iterum ac sapientius pati, minus conueniens, & minus uerum uideri deberet, quod Christus semel uerbum caro factus, iamque in coelis sedens, iterum atque iterum ac sapientius fiat uere uerbo caro ex pane, & sanguis ex uero, cum ipse testetur

carnem suam uere esse cibū, & sanguinem suū uere esse
potū, & panē quem daturus esset carnē suam esse, cor-
pusq; quod pro nobis frangeretur, ne hoc solū ad pas-
sionē referas, hocq; quod ipse fecit transmutans panem
in carnem, & uinum in sanguinem, præcepit apostolis,
& illi demū reliquis faciēdum, ut scilicet hæc donaria,
hæ uictimæ forent, quas Apostolus ait, pontificem of-
ferre debere pro peccatis, non hircos aut uitulos, ut
tu uideris uelle, cū hoc sacramentū & monumentū dñi
uictimā esse negas. Possem q̄ plurimis ratiōibus, & au-
toritatibus tuā hanc uanissimā assertionē conuellere,
nisi unica hæc Augustini sentētia sufficeret. Sic em̄ de
hoc ait sacramēto. Iteratur quottidie hæc oblatio, licet
Christus semel sit passus, q̄a quottidie peccamus pecca-
tis, sine q̄b̄s mortalis infirmitas uiuere non pōt, & ideo
quā q̄ttidie labimur, Christus pro nobis mystice imo-
latur, & alibi, Corporis & sanguinis Christi sacrificiū,
successit omnibus illis sacrificijs ueteris testamēti, quæ
imolabantur in umbra futuri, & pro illis oibus Christi
corpus offertur, & participantibus ministrat. Addo &
Gregoriū, nisi hos præ te fungos existimas, sic em̄ inqt.
Singulariter ad absolutionē nostrā oblata cum lachry-
mis & benignitate mētis sacri altaris hostia suffragat̄,
q̄niam is q̄ in se surgens a mortuis, iā non morit̄ adhuc
per hæc hostiā in suo mysterio p nobis iterū imolatur.
Addo deniq; græcissimi tui causa Chrysostomū, q̄ hæc ī
epistolā ad Thimoteum. Hæc sacra oblatio siue eā Pe-
trus siue Paulus, siue cuiusuis meriti sacerdos offerat,
eadē est quā Christus diuisit suis apostolis, quā & nunc
sacerdos offert &c. Quod aut̄ subdis Hesse in ea cōme

moratione nō uestibus, aut ritibus & ceremonijs, sed fide
de opus esse, inferre uideris, ecclesiā sine fide id pagere,
& solis uestibus & cæremonijs inniti, cū tamē de hoc sa-
cramento assidue canat ipsa ecclesia, ad firmandū cor
sincerū sola fides sufficit, & p̄stet fides supplemētū &c.
Quare imerito & impie sic illi detrahis. Nam de uesti-
bus & cæremonijs, ubi uetitū est in Euāgelio, quin hæc
fierent? Certe in lege ueteri, Deus ipse p̄scribat, quæ
de constructione tēpli, quæ de parandis uasis deq; ue-
stitū & alijs cæremonijs sacrificiorū fieri uolebat. Qui-
bus q̄dem Christus & Apostoli non inhærebant, ut ac-
cessorjs, alia quæ fundamentū erāt fidei curantes. Sed
quū post hac Ecclesia, cui p̄est Christus, quāq; instruit
spiritussanctus hæc ad instar ueteris legis, quā Ch̄us
nō soluere, sed adimplere uenerat, pio animo, & decē-
tissima ratione statuit, tu contēnere & incessere audes?
Sed perfricta semel frons, & ebrīa errore mens, audet
omnia. Nunç pergo ad reliqua.

DE MATRIMONIO HESSVS.

Matrimoniū quod a domino Deo, in opere creationis
omniū rerū est institutū, In quo patres, Patriarchæ, &
pphetæ uiuentes, Deo cōplacuerunt, Quod Christus,
Euāgelico nuntio cōprobauit, præsentiaq; sua illustra-
uit, Apostoli & Martyres amplexi sunt, atq; tota scri-
ptura diuina collaudat, admittit, licitū, liberū & publi-
cū facit. Licitū adhuc etiā liberum ac publicum esse, &
ab eo nullum hominum genus arceri, Magis aut̄ om-
nes admitti debuerunt & debent.

Qui contrariū faciunt, & phibent, Deum patrē, a quo
omnis parentela nominat̄ in celo & terra contēnunt,

uerbo suo nō obediūt, ideoq; filij eius esse nō poterūt,
Neq; unq; hæreditatis cœlestis futuri sunt consortes

Qui contrariū docēt. Doctrinā docent, quā didice-
runt attendentes spiritibus impostoribus, ac doctrinis
dæmoniorū per simulationem falsa loquentium, & cau-
terio notatam habentium conscientiam.

Ad matrimoniū omnibus amplectendū, omnibusq;
permittēdum quamuis innumera cohortentur inuita-
mēta, tamen & illud nō postremum est. Quod mysterij
illius magni, quod est in Christo & ecclesia, significati-
onem, repræsentationem & iugem admonitionem cō-
tinet & proponit. Hæc Hællus.

De matrimonio non multis tecum agam. Si quidem &
de superioribus plura egi præter institutum, uideo hic
quam uiam affectas, & quid te titillat, proindeq; tanti
matrimonium facis, ut ab illo neminem prohiberi de-
bere, tandem post multos logos, concludas. Atqui hoc
ipsum tibi concedo non grauatim, licet igitur sacerdo-
tibus & monachis uxores ducere, id equidem tātisper
nego, donec quod uota ex professione uoluntaria facta
infringere liceat, probaueris, Contra illud Vouete &
reddite, Assero aut cœlibatū sacerdotum non modo nō
esse contra deum, ut tu inferre conaris, sed etiā maxime
esse ex illius animo, cū eunuchos, q se causa regni cœle-
stis castrant plurimū cōmendet, & cū Ethnici etiā ar-
cerent ab aris cui daret hæsterna gaudia nocte Venus,
a qbus in matrimonio difficile foret cōtineri, At obñci-
es iterum sacerdotum incontinentiam, ut hoc tibi do-
nem, cū semper plurimi sint in omni ordine mali, pauci
autē quos æquus amauit Iuppiter, an ideo ecclesia non

recte statuit cœlibatum sacerdotum, an ideo perperam
medici præcepta de sanitate conseruanda produunt, q̄
pauci illa obseruant, & plurimi transgrediuntur? O ho
minē suauē Hessem. Rectius multo fecisses mi Hesse,
ut ad concedendum matrimonium, tanquam ad maius
malum euitandum adduxisses, productum ex uacca
Monachum, periculumq; esse, nisi uxores concederen/
tur, ne & parochos iuuençæ producerent, sed omnino
iam plus satis tecum garrio, & cum infano infanio.

Tu mi lector accipe pro Epilogo cantilenam
tempori huic & rei congruentem, nugalsq;
hasce boni consule.

PROSA PASCHALIS

Victimæ Bacchali laudes immolant Lutherani:

Agnus redemît oues Christus, Sed lupus Luther in Oram reduât peatores?

Mors & uita duello nuuc contēdunt mirādo, Dux gregis ad morsus regnat uiuus?

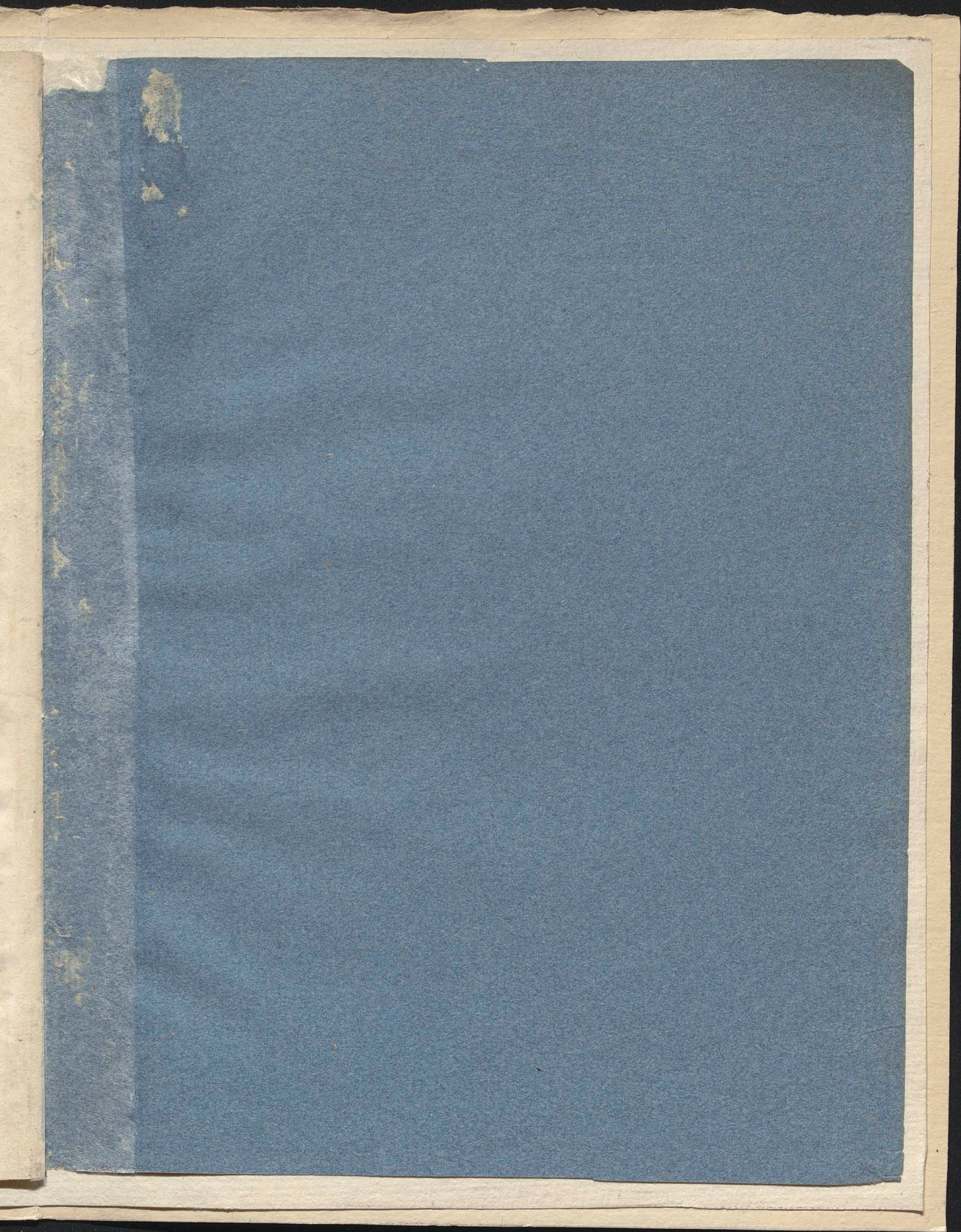
*Dic nobis Maria, quid est in Saxonia, Sepulchrum Ora patētis, & gloria Mo
nachi furentis?*

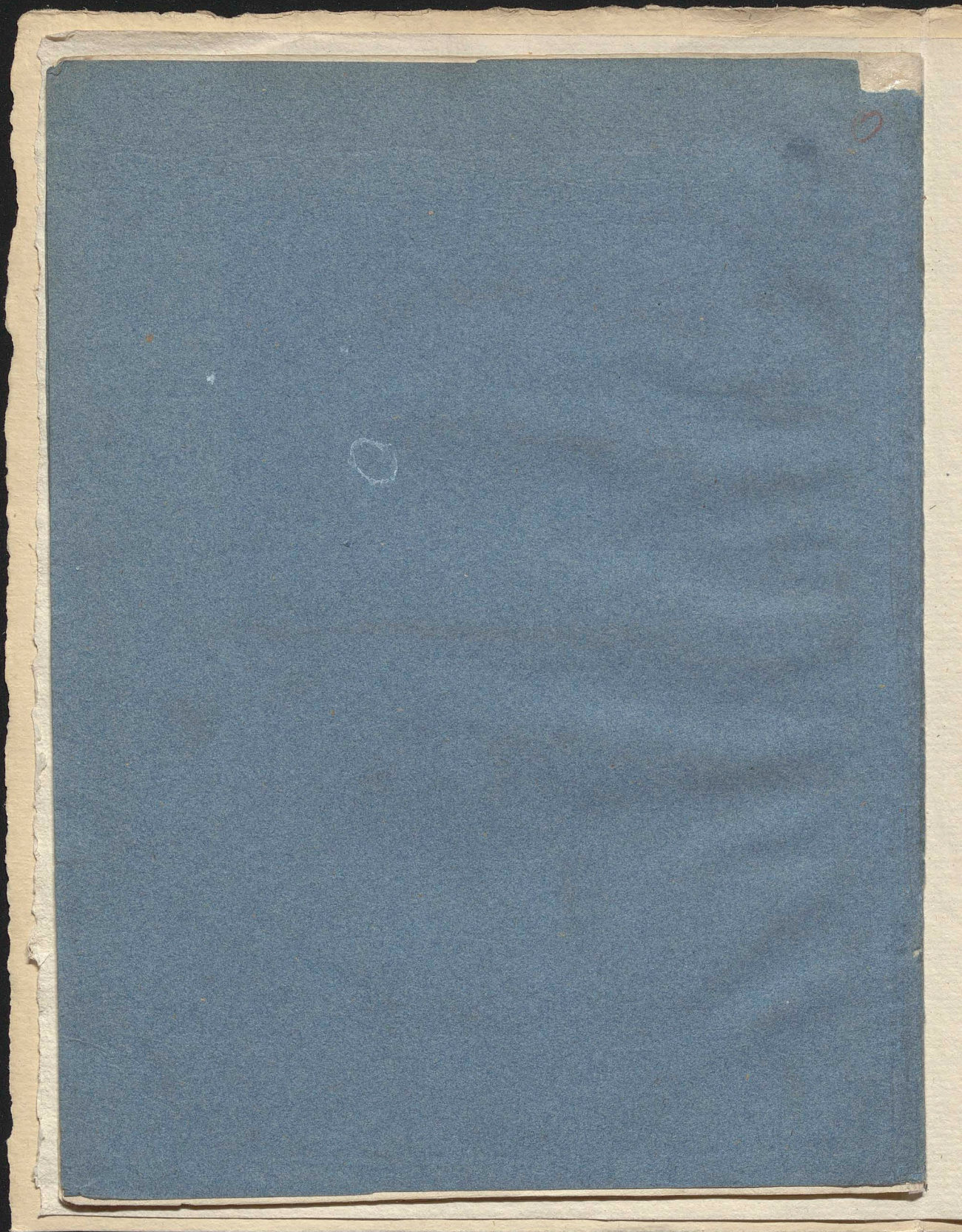
*Angelicos testes sudare propter pestes, Resurget Christus spes mea, & Luther trus
detur ad Lethæa?*

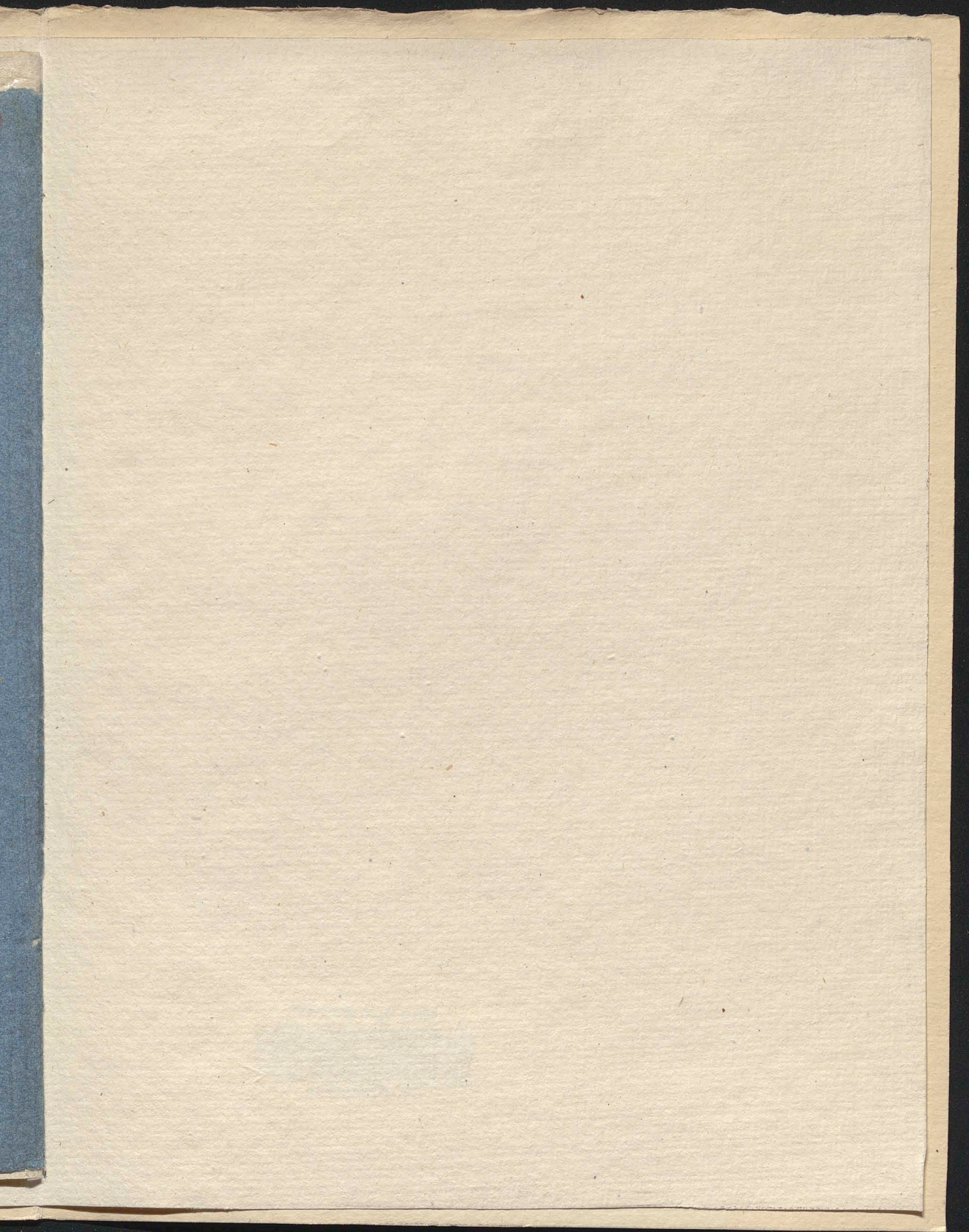
Credendū ne magis soli Monacho fallaci, q̄ toti ecclesie ueraa.

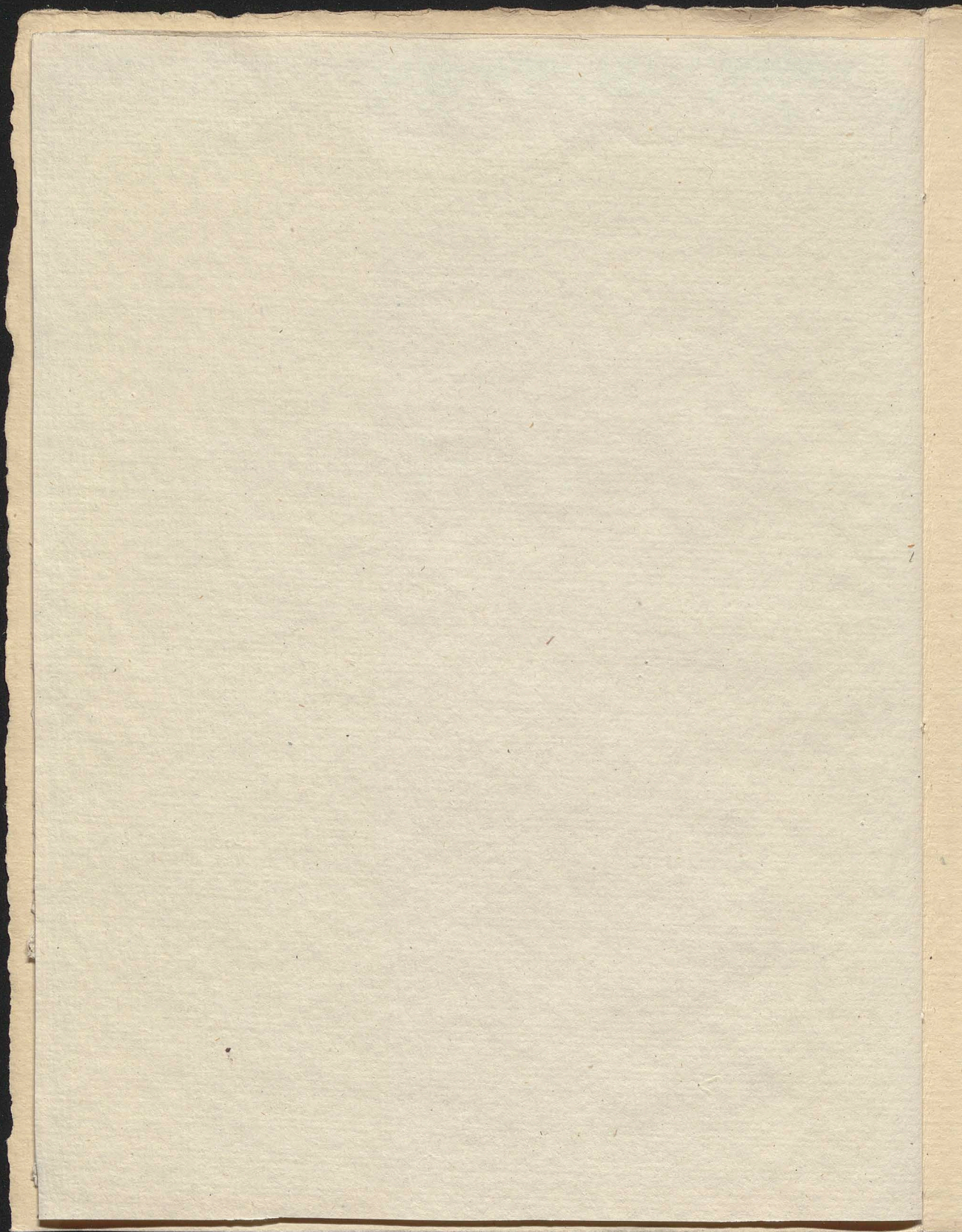
Sāmus plebem per Lutherum insanire uere, Tu Christe stultorum miserere.

Impressum Cracouiæ, XI. Aprilis, An. M. D. XXIII.

Biblioteka Jagiellońska

stdr0018124

